

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลกาหลง
อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานตาอย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

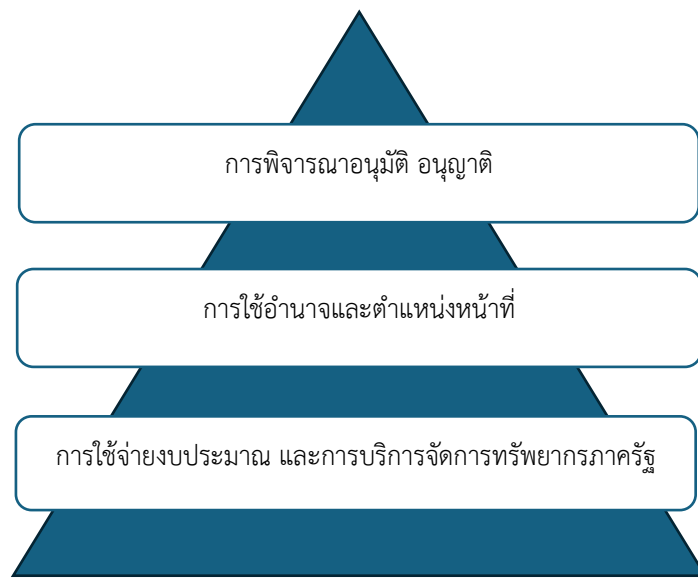
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดัน หรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การกิจให้บริการประชาชนอนุมัติหรืออนุญาตพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก การพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

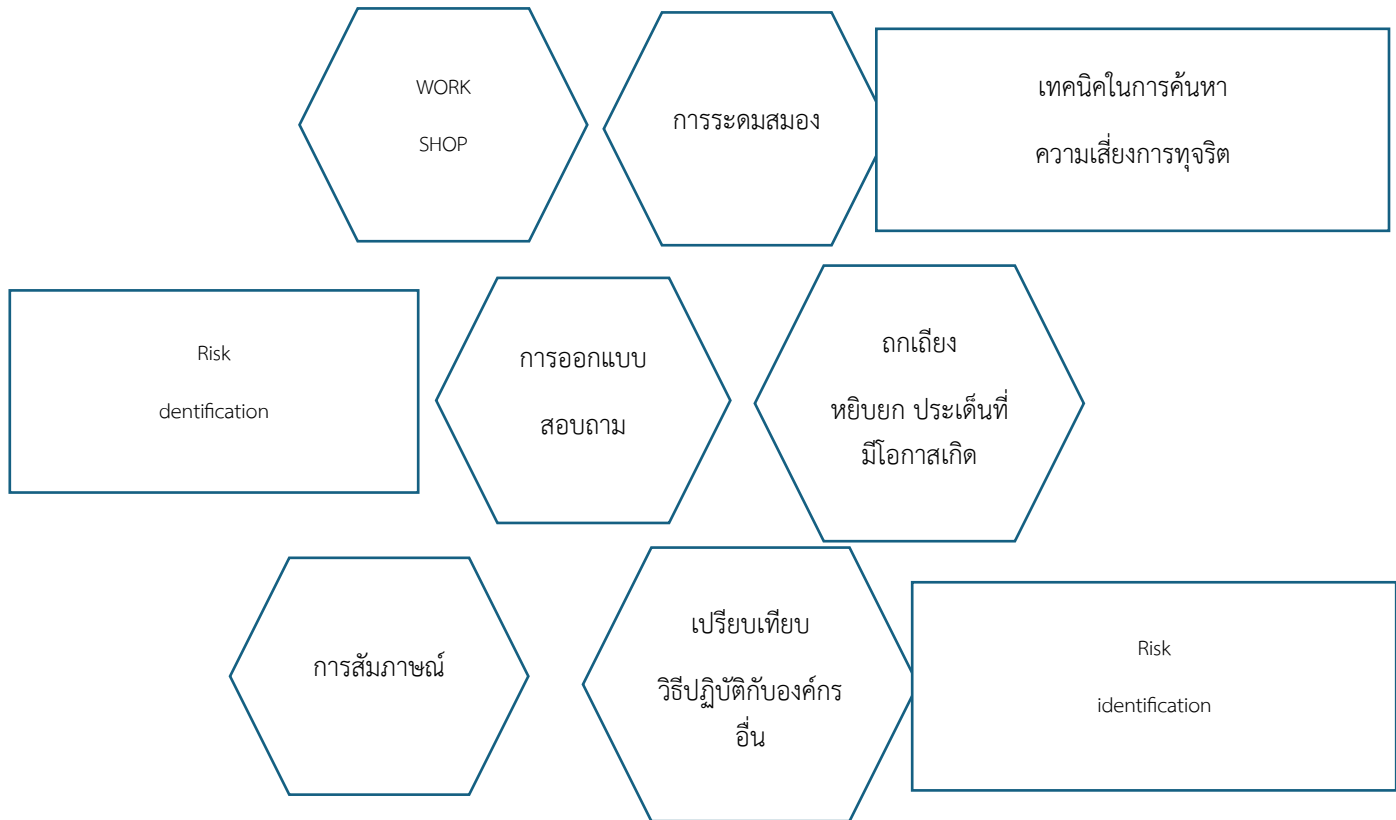
- การระบุความเสี่ยง
- การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง
- เมทริกส์ระดับความเสี่ยง
- การประเมินการควบคุมความเสี่ยง
- แผนบริหารความเสี่ยง

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงาน ของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติกรรมความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงาน เรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้นๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นไปได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ที่เคยเกิดมาก่อนคาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ ประเมินการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไข้ เสมอ)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่างๆ

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๒๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒๐ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๕ ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๐ ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกเป็นภัยด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่นๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	-
๑	น้อยมาก	-

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสียหาย (degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสียหาย	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕-๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙-๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔-๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑-๓ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary)

$$\text{ระดับความเสียหาย} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ}$$

(Likelihood x Impact)

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการแบ่งดังนี้

ระดับความเสียหาย	คะแนนระดับความเสียหาย	มาตรการกำหนด	การแสดงสีสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ – ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ – ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ – ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยงแต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ – ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

୧	୫	୧୦	୧୫	୧୦	୧୫
୨	୫	୫	୧୧	୧୧	୧୦
୩	୩	୬	୯	୧୧	୧୫
୫	୧	୫	୬	୫	୧୦
୫	୧	୧	୩	୫	୫

୧ ୨ ୩ ୪ ୫

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย(Likelihood)

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเพียงพอ

ของมาตรการควบคุมที่มีอยู่

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

ประเด็นความเสี่ยงการ ทุจริตในประเด็นที่ เกี่ยวกับการรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง						วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือการดำเนินการเพื่อ บริหารจัดการความเสี่ยง
		ไม่มี	ต่ำ มาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูง มาก		
๑. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการ อำนวยความสะดวกใน การพิจารณาอนุญาตของ ทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘	๑. การรับสินบน หรือประโยชน์ อื่นใดเพื่อใช้ดุลยพินิจให้ความ เห็นชอบเพื่อพิจารณา อนุมัติ อนุญาต ไม่เป็นมาตรฐาน เดียวกัน	/						๑. ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานแสดงเจตนากรณี ไม่รับสินบน หรือประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติ หน้าที่ (No Gift Policy)	๑. ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานแสดงเจตนากรณีไม่รับสินบน หรือประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๙
	๒. การเรียกรับสินบน หรือ ประโยชน์อื่นใด เพื่อผลประโยชน์ แห่งความรวดเร็วในการพิจารณา อนุมัติ อนุญาต	/						๒. หน่วยงานมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบใน การจัดเก็บค่าธรรมเนียมโดยเฉพาะ	๒. องค์การบริหารส่วนตำบลกาหลงเน้นย้ำให้ข้าราชการและ เจ้าหน้าที่ทบทวนความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และมีการ อบรมเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม ให้ข้าราชการและ เจ้าหน้าที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอยู่เสมอ
	๓. การรับสินบน หรือประโยชน์ อื่นใดเพื่อดำเนินการอนุมัติ อนุญาต แม้เอกสารหรือหลักฐาน หรือเงื่อนไขไม่ครบถ้วน	/						๓. เจ้าหน้าที่มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และ แผนผังการปฏิบัติงาน (Work flow) โดยมีขั้นตอน การปฏิบัติงาน และกรอบระยะเวลาชัดเจน	๓. หน่วยงานจัดทำแผนผังการปฏิบัติงาน (Work flow) โดย มีขั้นตอนการปฏิบัติงานและกรอบระยะเวลาชัดเจนและ นำไปประชาสัมพันธ์ ณ จุดต่างๆ ของสำนักงาน
	๔. รับสินบนจากผู้ขออนุญาต ก่อสร้างอาคาร รื้อถอน ดัดแปลง เพื่อให้ตรวจผ่านมาตรฐาน	/						๔. หน่วยงานมีการจัดประชุมทบทวนความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน และมีการอบรมเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอยู่เสมอ	๔. หน่วยงานไม่มีเรื่องร้องเรียนในประเด็นการรับสินบน เกี่ยวกับการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒. การใช้อำนาจตาม กฎหมาย	๑. การรับสินบนเพื่อนำทรัพย์สิน ของทางราชการไปใช้ประโยชน์ แก่บุคคลภายนอก เช่น รับทรัพย์สิน เพื่อนำรถของทางราชการไปส่ง บุคคลภายนอก	/						๑. มีทะเบียนคุมการใช้ยานพาหนะของราชการ อย่างชัดเจน	๑. หน่วยงานประชุมทบทวนความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ใช้ อำนาจหน้าที่กฎหมาย โดยเป็นวาระการประชุมของการ ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลกาหลงครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๙

ประเด็นความเสี่ยงการ ทุจริตในประเด็นที่ เกี่ยวกับการรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง						วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือการดำเนินการเพื่อบริหาร จัดการความเสี่ยง
		ไม่ มี	ต่ำ มาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูง มาก		
								๒. หน่วยงานมีการจัดประชุมทบทวนความ เข้าใจในการปฏิบัติงาน ใช้อำนาจหน้าที่ตาม กฎหมายและมีการอบรมเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่เห็น แก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอยู่เสมอ	๒. หน่วยงานไม่มีเรื่องร้องเรียนในประเด็นการรับสินบน เกี่ยวกับการใช้อำนาจตามกฎหมาย
๓. การบริหารงานบุคคล	๑. การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์ เพื่อรับพนักงานจ้างงานหรือ ลูกจ้างเข้าทำงาน	/						๑. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์การรับสมัคร พนักงานหรือลูกจ้างผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ ตามช่องทางต่างๆ	๑. หน่วยงานมีการเปิดเผย ประชาสัมพันธ์การรับสมัคร พนักงานหรือลูกจ้าง ผ่านช่องทางเว็บไซต์ของสำนักงานและ การปิดประกาศประชาสัมพันธ์
								๒. วางมาตรการห้ามเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการ รับสมัครพนักงานเรียกรับผลประโยชน์ในการ รับพนักงานจ้าง หรือลูกจ้างเข้าทำงาน	๒. ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานแสดงเจตนากรณีไม่รับ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No gift Policy) เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔
								๓. หากมีการฝ่าฝืนหรือการกระทำผิดตาม แนวทางปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับ การพิจารณาทางวินัยตามระเบียบข้อบังคับ	๓. หน่วยงานไม่มีเรื่องร้องเรียนในประเด็นการรับสินบน เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล
								๔. มีขั้นตอนกระบวนการในการแต่งตั้ง คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในการพิจารณา บุคคลเข้าปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส เป็นธรรมไม่ มีผลประโยชน์ทับซ้อน	

ประเด็นความเสี่ยงการ ทุจริตในประเด็นที่ เกี่ยวกับการรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง						วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือการดำเนินการเพื่อบริหาร จัดการความเสี่ยง
		ไม่ มี	ต่ำ มาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูง มาก		
๔.การจัดซื้อจัดจ้าง	การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ อื่นใด เพื่อจำกัดคุณสมบัติของผู้ เข้าประมูลโครงการ ของรัฐ (ล็อกสเปก)	/						๑. หน่วยงานประชาสัมพันธ์แผนการจัดซื้อจัด จ้างประกาศจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน อย่าง สม่ำเสมอ เป็นปัจจุบัน	๑. หน่วยงานมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจใน การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารงานพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๐
								๒. มีขั้นตอนกระบวนการในการแต่งตั้ง คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในการพิจารณา รับบุคคลเข้าปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส เป็นธรรม ไม่ มีผลประโยชน์ทับซ้อน	๒. หน่วยงานไม่มีเรื่องร้องเรียนในประเด็นการรับสินบน เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง
								๓. หน่วยงานมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้ ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการ บริหารพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๐อย่างสม่ำเสมอ	